

ІНКЛЮЗИВНЕ НАВЧАННЯ

Інклюзивне навчання — система освітніх послуг, гарантованих державою, що базується на принципах недискримінації, врахуванні багатоманітності людини, ефективного залучення та включення до освітнього процесу всіх його учасників.

Інклюзивне навчання часто вважають альтернативою інтернатній системі, за якою діти з особливими освітніми потребами навчаються в спеціальних закладах освіти та змушені проживати в інтернатних відділеннях при них через їх територіальну розгалуженість.

Жодна дитина не має відчувати себе іншою та виключеною з освітніх, культурних і соціальних процесів – це головне завдання інклюзії.

Докладніше про інклюзивну освіту

КОГО МИ ВВАЖАЄМО ОСОБАМИ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНІМИ ПОТРЕБАМИ

Особа з особливими освітніми потребами – особа, яка потребує додаткової постійної чи тимчасової підтримки в освітньому процесі з метою забезпечення її права на освіту.

ІНКЛЮЗИВНЕ ОСВІТНЄ СЕРЕДОВИЩЕ

Інклюзивне освітнє середовище — сукупність умов, способів і засобів для спільного навчання, виховання та розвитку здобувачів освіти з урахуванням їхніх потреб і можливостей.

ПЕРЕВАГИ ІНКЛЮЗИВНОГО НАВЧАННЯ

- Інклюзивне навчання усуває бар'єри в системі освіти та системі підтримки дітей з особливими освітніми потребами.
- Вища залученість батьків до процесу навчання.

- Діти з особливими освітніми потребами отримують можливість соціалізації, розвитку своїх інтересів і талентів і подальшої інтеграції в суспільство, вступу до професійних і вищих закладів освіти.
- Діти з особливими освітніми потребами мають змогу налагодити дружні стосунки з однолітками в школі та поза її межами та моделюють належні способи взаємодії з колективом.
- В інклюзивних класах створено атмосферу спокійного прийняття відмінностей інших людей.

ОФІЦІЙНІ ЗАСАДИ ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ

У грудні 2009 року Україна ратифікувала основні міжнародні документи у сфері забезпечення прав дітей згідно зі світовими стандартами освіти, соціального захисту та охорони здоров'я. Передусім йдеться про статтю 24 Конвенції ООН про права людей з інвалідністю, в якій визначено обов'язок держави щодо реалізації інклюзивної моделі освіти, тобто створення такого предметно-просторового спеціального середовища, яке б дало змогу всім дітям бути однаково рівними учасниками навчального процесу в єдиному освітньому просторі відповідно до їхніх особливостей, потреб і можливостей.

5 липня 2017 року Президент України підписав ухвалений 23 травня цього ж року Закон [«Про внесення змін до Закону України "Про освіту" щодо особливостей доступу осіб з особливими освітніми потребами до освітніх послуг»](#).

5 вересня 2017 року було прийнято новий [Закон України "Про освіту"](#). З того часу діти з особливими освітніми потребами мають повне право здобувати освіту в усіх навчальних закладах, зокрема й безоплатно в державних та комунальних, незалежно від «встановлення інвалідності». Діти з особливими освітніми потребами мають право на:

- дистанційну та індивідуальну форми навчання;
- психолого-педагогічну та корекційно-розвиткову допомогу;
- інклюзивні та спеціальні групи (класи) у загальноосвітніх навчальних закладах;
- «підлаштовані» для їхніх потреби загальноосвітні школи і класи, тобто на відповідні архітектурні перепланування;
- корекційних педагогів, тьюторів, психологів;
- адаптовані навчальні плани та програми, методи та форми навчання, ресурси спеціальної освіти, партнерство з громадою.

ДІТИ З ОСОБЛИВИМИ ПОТРЕБАМИ

(поради вчителям)

Ідея навчання дітей з особливими потребами у звичайній школі заснована на концепції інтеграції, розуміння того, що їх не треба відділяти від ровесників, поміщати в умови тривалої ізоляції. Спільне навчання батьки і спеціалісти сприймають по-різному: як педагогічну проблему, організаційне питання, проблему моральних, громадянських прав.

Переваги для дітей. Освітні програми дають змогу малятам із вадами взаємодіяти зі звичайними дітьми, спостерігати за ними, наслідувати їх. Інакше кажучи, учні з особливими потребами можуть отримувати такий же соціальний досвід, як і їхні здорові товариші. Перебування у класі зі здоровими ровесниками дає дитині з вадами можливість розвивати відповідні її віку комунікативні та соціальні навички.

Досвід успішного перебування у спільному освітньому середовищі у ранньому віці є добрим підґрунтям для подальшого освітнього залучення та підвищення кваліфікації протягом усього життя. Діти з особливими потребами можуть брати участь у різноманітних громадських програмах, які допомагають їм опанувати вміння, необхідні для успішного самостійного життя у суспільстві.

Переваги для родин. Коли маля з вадами починає відвідувати інклюзивний клас у звичайній місцевій школі, батьки бачать, що їхня дитина

вже не така ізольована від навколишнього світу, і відчувають полегшення. Поступово життя таких родин стає наближеним до життя більшості звичайних сімей. По-перше, батьки отримують можливість працювати. Інакше щ було б важко зробити, оскільки діти з вадами потребують постійної уваги. По-друге, в таких сім'ях можуть бути й інші нащадки. Якщо всі вони відвідують одну школу, батьки мають змогу брати активнішу участь у їхньому навчанні і вихованні. По-третє, родини дітей із вадами починають отримувати підтримку інших батьків, з якими налагоджуються дружні стосунки.

Інклюзія корисна і для родин здорових дітей. Така практика дає їм змогу збагатити свій досвід новими важливими видами стосунків. Вони більше дізнаються про людські відмінності, про те, якого догляду потребують діти з вадами. Родини опановують нові види взаємної допомоги, що сприяє згуртуванню суспільства.

Переваги для вчителів. Спільне навчання звичайних малят і дітей із вадами допомагає вчителям краще усвідомити ефективність різних педагогічних підходів, дізнатися про сильні риси та специфічні потреби кожної дитини. З набуттям певного досвіду педагога інклюзивних класів починають непогано орієнтуватися в різних стилях навчання. Вони стають упевненішими під час оцінювання індивідуальних досягнень дітей і визначення сфер, де учні відстають. Педагоги вчаться розуміти проблеми дітей, які хронічно відстають; здобувають уміння об'єктивно оцінювати знання та навички таких школярів. Із набуттям досвіду індивідуального навчання педагоги здатні задовольняти специфічні потреби учнів.

Переваги для суспільства. Діти з особливими потребами, залучені до звичайного життя, стають повноцінними членами соціуму і часто вже не лише не потребують підтримки громади, а й, навпаки, роблять свій внесок у загальну справу. Перебування у звичайних школах дітей із вадами допомагає всім зрозуміти специфічні проблеми таких людей. Крім того, малята, які в ранньому дитинстві ходили до ясел і дитячих садків загального профілю, — самостійніші (чи й зовсім не потребують сторонньої допомоги) і здатні далі навчатися у звичайних школах та інших навчальних закладах.

Створення інклюзивних класів є чинником соціалізації. Класи залучення створюють для забезпечення рівних стартових позицій і відповідного соціального досвіду взаємодії для дітей з особливими потребами. Основою навчання у класах залучення є індивідуалізований навчальний план. Найважливіше, що батькам потрібно пояснити, і чому слід приділити найбільше уваги в індивідуалізованому навчальному плані — це мета і завдання, які мають допомогти учневі оволодіти певними знаннями та

вміннями; вони повинні відповідати поточному рівневі розвитку дитини. У визначенні цих цілей і завдань беруть участь усі особи, причетні до роботи з учнем.

Стратегії роботи:

1. Пропонуйте дітям безпечне місце, звідки вони могли б спостерігати за діяльністю інших.
2. Дотримуйтесь усталеного розпорядку дня, постійного плану дій.
3. Сприяйте залученню дітей до груп.
4. Використовуйте позитивне підкріплення.
5. Звертайте увагу на зусилля, а не на результат.
6. Для дітей з особливими потребами важливою є сформованість самовизначення і самоповаги.
7. Учть дітей описувати себе, свої сім'ї та культурні групи, до яких вони належать.
8. Учть дітей демонструвати позитивне ставлення до себе та інших.
9. Сприяйте розвитку в дітей упевненості в собі.
10. Учть дітей незалежності.
11. Навчайте дітей поважати свої права та права інших.

12. Для розвитку гармонійної особистості у школі використовують методи навчання дітей самоконтролю і позитивної взаємодії.
13. Навчайте малят додержуватися правил і встановленого порядку дій.
14. Учть дітей висловлювати свої емоції у прийнятний спосіб.
15. Організуйте ігри, що відповідають віку учнів.
16. Заохочуйте співпрацю під час ігор і взаємодію з ровесниками.
17. Учть дітей співчувати і допомагати іншим.
18. Учть дітей відповідальності.
19. Учть дітей шукати компроміси і розв'язувати проблеми через обговорення.

